

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/30/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5622201988
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2024:5622201988.2

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Róberta Urbana a JUDr. Andreja Kekelyho, v spore žalobcu: Generali Poist'ovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom Bratislava, Lamačská cesta 3/A, IČO: 54228573, právne zastúpený spoločnosťou AK Mikolaj, s. r. o., so sídlom Žilina, Bratislavská 282/2, proti žalovanej: A. B. B., nar. X.XX.XXXX, bytom A. X, o zaplatenie sumy 281,86 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 21C/35/2022-194 zo dňa 27.10.2022, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd (ďalej v texte aj ako súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal uložiť žalovanej povinnosť zaplatiť (mu) sumu 281,86 eur s príslušenstvom titulom náhrady škody.

2. Súd prvej inštancie východiskovo poukázal na aplikáciu § 11 ods. 2 zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, ktorý je lex specialis k právnej úprave zodpovednosti za škodu podľa § 420 Obč. zák. v spojení s § 442 ods. 3 Obč. zák. (všetky ustanovenia citované v napadnutom rozsudku), ktorá osobitná úprava (preto) vylučuje uplatnenie všeobecnej právnej úpravy (lex generalis). Táto osobitná zodpovednosť za škodu je zodpovednosťou objektívneho charakteru, kedy vlastník bytu zodpovedá (bez ohľadu na svoje zavinenie) aj za konanie osôb, ktoré užívajú byt v jeho vlastníctve. Zodpovednosť za škodu podľa § 420 Obč. zák. je naproti tomu zodpovednosťou subjektívnou (a to s prezumovaným zavinením škodcu.).

3. Následne okresný súd konštatoval, že ak by aj bolo preukázané skutkové tvrdenie žalobcu, že škodu zatopením na byte poškodenej spôsobila osoba užívajúca byt žalovanej (matka žalovanej), poškodenej by voči žalovanej ako vlastníčke tohto bytu vzniklo v zmysle označenej osobitnej právnej úpravy len právo na odstránenie tohto poškodenia, teda na uvedenie veci do pôvodného stavu (naturálnu reštitúciu), a nie súčasne aj (ako alternatíva) právo na náhradu škody formou peňažnej náhrady (relutárnej náhrady), ako je to v prípade náhrady škody podľa § 420 ods. 1 Obč. zák. v spojení s § 442 ods. 3 Obč. zák.

4. Vykonaným dokazovaním (e-mailovou komunikáciou medzi poškodenou a žalovanou z 9.6.2022) mal súd prvej inštancie preukázané, že poškodená si voči žalovanej neuplatnila nárok na odstránenie poškodenia v jej byte, preto nebolo možné uvažovať (na strane žalovanej) o porušení povinnosti podľa § 11 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, a tým ani o zodpovednosti žalovanej za škodu v zmysle § 420 OZ.

5. Nadväzne, nakoľko poškodenej vzniklo voči žalovanej ako vlastníčke bytu len právo podľa § 11 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (na odstránenie poškodenia na jej byte), teda právo na náhradu škody vo forme naturálnej reštitúcie (a nie aj právo na náhradu škody v peňažnej forme), podľa názoru okresného súdu, nemohlo podľa § 813 ods. 1 Obč. zák. prejsť z poškodenej na žalobkyňu

(ako poisťovateľa) právo na náhradu škody v peňažnej forme voči žalovanej. Preto súd prvej inštancie zamietol žalobu na základe absencie pasívnej vecnej legitímácie.

6. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že priznal žalovanej voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

7. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie.

8. Namietal nevykonanie dôkazov potrebných na zistenie rozhodujúcich skutočností, predovšetkým nevypočutie navrhovaných svedkov a nevykonanie listinných dôkazov.

9. Taktiež argumentoval nesprávnym právnym posúdením veci súdom prvej inštancie, ktorý videl najmä v prílišnom formalizme pri uplatňovaní právnych noriem. Žalobca sa domnieval, že § 11 ods. 2 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov sa nevzťahuje len na malé škody spôsobené vytopením. K poškodeniu bytov a nebytových priestorov môže dôjsť v dôsledku požiaru alebo upchatím/prasknutím kanalizácie, kedy pobyt v takto zamorených priestoroch je nemožný. Tvrdil, že ak by sa mal pridržiavať názoru súdu prvej inštancie, tak takto poškodeným vlastníkom/nájomcom by nezostalo nič iné, len byt opustiť, nechať v danom stave a čakať na rozhodnutie škodcu, či byt vyčistiť, vydezinfikuje a vráti do pôvodného stavu.

10. Opomenutím existencie zmluvného vzťahu (dojednanie poisťnej zmluvy poškodenej so žalobkyňou) podľa názoru žalobcu, dospel okresný súd k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Poškodená po zistení, že jej byt bol vytopený sa v zmysle poisťnej zmluvy č. 2407069556 zo dňa 9.9.2019 obrátila na žalobcu za účelom riešenia poisťnej udalosti. Poukázal na názor súdu prezentovaný v rozsudku, podľa ktorého by sa poškodená ako vlastníka bytu nemala obrátiť na svoju poisťovňu, ale najskôr na vlastníka bytu, ktorého užívateľa spôsobili škodu, a žiadať od neho uvedenie veci do pôvodného stavu. Tento postup by potom poškodenú postavil do pozície subjektu, ktorý musí určiť, v ktorom byte unikla voda, ktorá spôsobila škodu, kto je vlastníkom bytu, z ktorého voda unikla, aký je rozsah škody, aký bol pôvodný stav bytu a pod. Zdôraznil, že žiaden poškodený s platnou poisťnou zmluvou nemá záujem na tom, aby práve škodca uviedol jeho byt do pôvodného stavu. Záujem poškodeného je v čo najkratšom čase v spolupráci s poisťovňou uviesť svoj byt do pôvodného stavu. A povinnosťou poškodeného je poskytnúť súčinnosť pri objasnení poisťnej udalosti.

11. Odvolateľ zdôraznil, že poisťnej poškodenej zostáva právo výberu, či si škodu na svojom majetku uplatní prostredníctvom poisťovne alebo sa obráti na vlastníka bytu, ktorý škodu spôsobil, so žiadosťou o naturálnu reštitúciu. Ak by právna úprava umožňovala len postup podľa výkladu prezentovaného okresným súdom, význam poistenia by bol výrazne oslabený, pretože poškodený by zostal rukojemníkom ochoty alebo neochoty vlastníka bytu realizovať naturálnu reštitúciu. Nerešpektovaním práva výberu poškodenej súd dospel k nesprávnemu záveru, že na žalobcu po prešetrení poisťnej udalosti a poskytnutí plnenia neprešlo právo poškodenej voči žalovanej na náhradu škody v peňažnej forme.

12. Okrem toho však v prvotnom nahlásení škodovej udalosti poškodená ako škodcu nahlásila C. D. (matku žalovanej), o ktorej vedela, že obýva byt nachádzajúci sa nad jej bytom. Uvedené meno bolo uvedené aj na zvončeku bytu vo vlastníctve žalovanej. V hlásení poškodená uviedla, že škodca uznal zavinenie vzniku škody a škoda vznikla „únikom vody od susedov, ktorí prerábajú kúpeľňu“. Za dôvodné preto považoval domnienku, že poškodená sa o vzniknutej škode s C. D. rozprávala a nárok na náhradu škody si uplatňovala.

13. V súvislosti s vyjadrením poškodenej žalobca poukázal aj na mailovú správu poškodenej zo dňa 20.6.2022, v ktorej poškodená zopakovala, že ju vytopili susedia z horného poschodia, a že v čase nahlásovania poisťnej udalosti nevedela, že vlastníčkou bytu je žalovaná. Argumentoval, že ak poškodená v čase nahlásenia škodovej udalosti nevedela, že vlastníkom bytu je žalovaná, nemôže súd bez ďalšieho dokazovania prijať záver, že si svoje práva neuplatňovala alebo ich uplatnila nesprávne. V ďalšom kroku žalobca vykonal obhliadku bytu poškodenej za účelom zistenia rozsahu a príčiny vzniku škody. V zápise z obhliadky bola žalovaná označená ako subjekt zodpovedný za škodu s ústnou formou uplatnenia a uznania škody, keď príčinou vzniku škody bolo zistené „pretekánie vody od susedov z horného poschodia“ a spôsob odstránenia škody bol dohodou žalobkyne a syna poškodenej určený „svojpomocne“. Výška škody mala byť stanovená vyčíslením poisťovateľa.

14. Žalobca uzavrel, že poškodenej zaslal oznámenie o ukončení likvidácie a na účet jej poskytol poisťné plnenie vo výške 281,86 eur. Dňa 19.8.2020 poškodená poisťné plnenie prijala a z jej pohľadu sa tým poisťná udalosť skončila, poškodená nemala dôvod ďalej riešiť, kto je vlastníkom bytu, ktorý ju vytopil. Podľa názoru žalobcu je dátum 19.8.2020 zároveň dňom, kedy na neho v zmysle § 813 Obč. zák. prešlo

právo poisteného (poškodenej) na náhradu škody. Keďže škoda bola odstránená ešte pred prechodom práva poškodenej na žalobcu, naturálna reštitúcia nie je možná a zostáva právo žalobkyne žiadať náhradu škody v peniazoch. Na uplatnenie škody žalobcom žalovaná reagovala tvrdením, že o vzniku škody nevedela a z opatrnosti škodu nahlásila svojej poisťovni, ktorá však odmietla plniť za žalovanú s konštatovaním, že poisťná zmluva žalovanej vznikla so začiatkom poistenia 29.6.2020, t. j. v ten istý deň, kedy poškodená nahlásila vytopenie svojho bytu z bytu vo vlastníctve žalovanej. Aj s prihliadnutím na ťažko uveriteľné tvrdenie žalovanej, že ju matka neinformovala o vytopení bytu susedov na nižšom poschodí, žalobca zastáva názor, že pre správne posúdenie veci je výpoveď prípadne konfrontácia poškodenej a matky žalovanej nevyhnutná. Skutočnosť, že žalovaná nahlásila poisťnú udalosť „svojej“ poisťovni je možné vykladať tak, že si bola vedomá spôsobenia škody a mala v úmysle ju uhradiť formou plnenia poisťovne.

15. K podanému odvolaniu sa vyjadrila žalovaná, ktorá namietala, že žalobca nijakým spôsobom nepreukázal, že žalovaná porušila povinnosť uloženú ustanovením § 11 ods. 2 zák. č. 182/1993 Z. z., teda, že neodstránila závady a poškodenia, ktoré na inom byte spôsobili osoby, ktoré jej byt užívajú. Dokonca nepreukázala, že uplatňovaný nárok vznikol, keďže z vyjadrenia poisťovne Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s. je zrejmé, že ku škode dňa 29.6.2020 nedošlo (v tom čase mala platne uzavretú poisťnú zmluvu). Poukázala na predložené doklady žalobcu, z ktorých je zrejmé, že ku škode došlo už v dňoch 27.6.2020, t. j. uplatňovaný nárok považovala za absolútne rozporný so skutkovými okolnosťami. Ako vlastníčka bytu si nemohla splniť zákonnú povinnosť a odstrániť závady na susednom byte, keďže o poisťnej udalosti sa preukázane dozvedela až 9.6.2022, kedy jej bola doručená výzva na náhradu škody. Domnievala sa, že špeciálna právna úprava v zák. č. 182/1993 Z. z. sleduje primárne záujem o obnovenie pôvodného stavu, až následne, v prípade nesplnenia povinnosti poskytuje možnosť domáhania sa ochrany vo forme náhrady škody. Keďže jej ako vlastníčke nebola umožnená reparačná povinnosť, zostávala možnosť domáhania sa náhrady škody už len voči skutočnému škodcovi, preto argumentáciu žalobcu považovala za zavádzajúcu, keďže vlastník poškodenej nehnuteľnosti môže uplatňovať svoje občianske práva zo zodpovednosti za škodu, avšak voči škodcovi, nie vo vzťahu k objektívnej zodpovednosti vlastníka bytu. Pokiaľ sa poškodený chce dovolávať zodpovednosti za škodu od vlastníka nehnuteľnosti, musí mu umožniť odstrániť závadný stav. Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že splnenia povinnosti sa poškodený nedomáhal u vlastníka, ale komunikoval počas celej doby s osobou, ktorú považoval za škodcu. V tejto súvislosti si všetky závady a poškodenia je vlastník povinný odstrániť sám a na vlastné náklady, až následne môžu poškodení od neho uplatniť nárok na náhradu škody.

16. Žalobca v reakcii na vyjadrenie žalovanej poukázal na podanie poisťovne Allianz – Slovenskej poisťovne, a. s. zo dňa 12.8.2022, v ktorom poisťovňa oznamuje, že „nemôže poskytnúť poisťné plnenie v súvislosti so zmluvou žalovanej č. 7600163534 so začiatkom poistenia od 29.6.2020, pretože šetrením predložených dokladov a doručenej regresnej správy z poisťovne Generali, a. s. dňa 17.6.2022 zistila, že ku škode došlo už v dňoch 27.6.-29.6.2020, t. j. ešte pred platnosťou Vašej poisťnej zmluvy“.

17. Uvedené dátumy sú totožné s prvotným hlásením škodovej udalosti, v ktorom poškodená okrem iného uviedla, že k škode došlo v období od 27.6.2020 do 29.6.2020. Uvedené vyjadrenie poisťovne Allianz – Slovenskej poisťovne, a. s. podľa názoru žalobcu nedokazuje, že ku škode dňa 29.6.2020 nedošlo, naopak vznik škodovej udalosti potvrdzuje a taktiež podporuje domnienku žalobcu, že žalovaná uzatvorila poisťnú zmluvu až potom, ako mala vedomosť o spôsobení škody na susednom byte.

18. Následne nesúhlasil s tvrdením žalovanej, že si nemohla splniť zákonné povinnosti z dôvodov na strane poškodenej a žalobcu. Poškodená totiž preukázateľne komunikovala s C. D. – matkou žalovanej, ktorú považovala za vlastníčku bytu. Ak táto mala vedomosť o spôsobení škody, bolo jej povinnosťou informovať vlastníčku bytu. Pokiaľ uvedené splnené nebolo, nemôže to byť na ťarchu žalobcu. Za ťažko uveriteľné pritom považoval, že matka žalovanú neinformovala o škodovej udalosti, ktorú preukázateľne riešila s poškodenou.

19. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP), po zistení, že odvolanie podala subjektívne legitimovaná (neúspešná) strana sporu (§ 359 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 379 CSP a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario toto rozhodnutie v zmysle § 389 ods. 1 písm. c/ CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

20. Postihové právo (ktoré je predmetom posudzovanej/uplatnenej žaloby) vzniká momentom, keď poisťiteľ uspokojil právo poisteného na základe poisťnej zmluvy. Ide de facto o zákonný prechod práva. Relevantná právna norma (§ 813 ods. 3 OZ) zároveň explicitne uvádza výnimky z pravidla prechodu práva na náhradu škody, a to len striktno v súvislosti so zákonom vymedzeným okruhom osôb, voči ktorým právo na náhradu škody voči poisťovni neprechádza. Sú to jednak osoby, ktoré žijú s poisteným v spoločnej domácnosti, a jednak osoby, ktoré sú na neho odkázané výživou. Uvedené kategórie osôb nepochybne nezodpovedajú skutkovým okolnostiam posudzovanej veci.

21. Následne platí, že postihové právo poisťiteľa je podriadené právu na náhradu škody poisteného voči tretej osobe, t. j. predpokladá existenciu takéhoto práva poisteného a to bez ohľadu na to, či možno zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla poškodenému vyvodiť z Občianskeho zákonníka alebo akéhokoľvek iného právneho predpisu (t. j. vrátane zákona č. 182/1993 Z.z.)

22. Rozvinúc konštatované nie je možné prehliadnuť, že koncepcia inštitútu náhrady škody je založená na požiadavke zjednodušenia situácie/postavenia poškodeného. Rovnaký postulát je nevyhnutné vzťahovať aj na aplikované ustanovenie § 11 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Vhodným sa javí tiež poukázať na závery aplikačnej praxe (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 1Cdo 17/2022 z 30. 4. 2022) venujúce sa vyvažovaniu proti sebe stojacích záujmov v kontexte prvkov/princípov, na ktorých je vybudovaný systém zodpovednostného práva a akcentujúce potrebu predísť narušeniu spravodlivej rovnováhy dotknutých strán v dôsledku (formalistického) nereflektovania nerovnocenného/slabšieho postavenia poškodeného.

23. Odvolacia argumentácia je vo svetle opísaných postulátov opodstatnená. Úvaha súdu prvej inštancie totiž v protiklade s vyššie prezentovanými východiskami (osobitne bod 22 veta prvá a druhá tohto odôvodnenia) vedie k neobhájiteľnému zaťaženiu poškodeného v podobe potreby odlišného postupu v prípade, ak došlo ku škode, ktorá sa má nahradiť (finančne) a ku škode, pri ktorej do úvahy prichádza naturálna reštitúcia. Uvedené však nezodpovedá zámeru zákonodarcu a konštrukcii (tohto) zodpovednostného vzťahu, ktorého základom je vlastníctvo bytu. Zodpovednosť vlastníka je nepochybne daná i v prípade, ak k závadám došlo konaním osôb, ktoré byt užívajú, pričom (viď komentár ASPI k § 11 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z.z.) „všetky závady podľa komentovaného ustanovenia je povinný odstrániť vlastník sám a na vlastné náklady, inak bude povinný ostatným vlastníkom bytov a nebytových priestorov nahradiť škodu“.

24. Je nepochybné, že žalovaná v okolnostiach súdnej veci takto nepostupovala, preto neobstojí záver, v zmysle ktorého na poisťiteľa prešlo len právo na náhradu škody vo forme naturálnej reštitúcie. V dôsledku tohto nesprávneho posúdenia súd je nevyhnutné opätovne a komplexne posúdiť uplatnený nárok (vrátane vyhodnotenia predostretých dôkazných návrhov), čo presahuje rámec odvolacieho prieskumu a viedlo k zrušeniu rozhodnutia a vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

25. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu dovolanie nie je prípustné.